

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 95 | 11-17 Nisan 2022

(İlgili haber metinlerinin linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 43 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

11 Nisan: Gülen hareketiyle irtibatlı olmakla suçlanan beş aylık hamile Aslı Ünlü, hamile kadınların ceza infazlarının ertelenmesini öngören yasalara aykırı olarak tutuklandı.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

11 Nisan: Şırnak'ta bir polis memuru, avukat Serkan Karakaş'a araçla çarptı. Memur, ifadesi alınırken hareketinin kasti olduğunu belirtmesinin ardından gözaltına alındı.

16 Nisan: Hakkari'de askerler Tahsin Yalçın adında 21 yaşındaki bir kişiyi vurarak öldürdü.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski

kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

12 Nisan: İstanbul'da polis, HDP tarafından düzenlenen bir protestoya müdahale ederek, aralarında parti yöneticilerinin de bulunduğu üç kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

12 Nisan: Bir İstanbul savcısı, LGBTI temalı bir etkinlik düzenlediği gerekçesiyle bir derneğin kapatılmasını talep etti.

13 Nisan: İstanbul savcılarını, Dünya Kadınlar Günü etkinliklerine katılan 40 kadın hakkında iddianame hazırladı.

13 Nisan: Ankara'da polis, işten çıkarılmalarını protesto eden iki eski belediye işçisini geçici olarak gözaltına aldı.

13 Nisan: Bir İzmir mahkemesi, bir protesto yürüyüşü nedeniyle yargılanan yedi kişinin beraatına hükmetti.

13 Nisan: Van Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

14 Nisan: Adıyaman'da jandarmalar, bir mermer ocağı inşaatını protesto eden 20 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

14 Nisan: İstanbul'da polis, kadın hijyen ürünlerine gelen zamları protesto eden altı kadını geçici olarak gözaltına aldı.

14 Nisan: Önde gelen kadın hakları grubu Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu hakkında "yasa

dışı ve gayri ahlaki eylemler” ve “Türk aile yapısına zarar verme” suçlamasıyla kapatılması istemiyle işlem başlatıldığı duyuruldu. Platform, Türkiye’de kadına karşı şiddete yönelik farkındalık ve cinsiyet bazlı şiddet ve cinayetlere ilişkin veri toplanması ve yayımlanması bakımından önemli bir rol oynuyor.

14 Nisan: Bir Eskişehir mahkemesi, öğrencilerin barınma masraflarının yüksekliliyle ilgili gösterilere katılımları nedeniyle yargılanan altı kişinin beraatına hükmetti.

15 Nisan: Mart ayında Diyarbakır’daki Nevruz kutlamalarına katılan en az 66 kişi terörizm suçlamasıyla gözaltına alındı.

15 Nisan: İstanbul’da polis, hasta mahkumlarla ilgili bir gösteriye müdahale ederek üç kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

15 Nisan: İstanbul’da polis, hasta mahkumlarla ilgili gösteri düzenleyen bir kişiyi gözaltına aldı.

17 Nisan: Ankara’da polis, askeri öğrencilerin darbe suçlamasıyla tutuklu olmasına karşı gösteri düzenleyen bir kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

11 Nisan: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından 2021 yılında medya kuruluşlarına 1.661 ceza kesildiği, bu cezaların meblağ olarak toplamda 3,7 milyon Amerikan dolarına ulaştığı duyuruldu.

12 Nisan: Hükümete ilişkin eleştirel kitaplarıyla bilinen yazar Ergün Poyraz, Aydın’daki evinin önünde üç kişinin saldırısına uğradı. Saldırı neticesinde ciddi şekilde yaralanan Poyraz, hastaneye kaldırıldı.

12 Nisan: ABD Adalet Bakanlığı, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanan eski milli yüzücü Derya Büyükuncu’nun ifadesinin alınmasına ilişkin Türkiye tarafından iletilen bir adli yardımlaşma talebini reddetti. ABD tarafından yapılan açıklamada, Büyükuncu’nun eyleminin ifade özgürlüğü kapsamında olduğu belirtildi.

12 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla yargılanan gazeteci Hasan Cemal’in beraatına hükmetti.

13 Nisan: Yargıtay, muhalefet lideri Kemal Kılıçdaroğlu’nun Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a ve bir arkadaşına tazminat ödemesine yönelik bir alt mahkeme kararını bozdu. Alt mahkeme kararı, Erdoğan ve arkadaşının Man Adası’ndaki bir şirkete gizlice para transfer ettiği iddiasının Kılıçdaroğlu tarafından gündeme getirilmesi nedeniyle verilmişti.

13 Nisan: Bir Ankara mahkemesi, bir belediye ihalesiyle ilgili olarak bir iktidar partisi üyesinin partiden istifa etmek zorunda kaldığına ilişkin iki habere erişim engeli getirdi.

13 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, yayımladığı bir haberden dolayı gazeteci Ali Engin Demirhan’ın devlet kanalı TRT’ye tazminat ödemesine hükmetti.

14 Nisan: Bir Ankara mahkemesi, Kürt siyasetçi Altan Tan’ı, sosyal medyada terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 15 ay hapis cezasına mahkum etti.

14 Nisan: İstanbul’daki bir temyiz mahkemesi, şimdi kapatılmış olan Özgür Gündem gazetesine ilişkin dava kapsamında daha önce Kemal Sancılı, İnan Kızılkaya ve Eren Keskin’e terörizm suçlamasıyla verilen hapis cezalarını onadı.

14 Nisan: Bir Bursa mahkemesi, eski milletvekili Mehmet Tüm’ü, konuşmalarında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkum etti.

14 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla yargılanan 83 yaşındaki aktör Genco Erkal’ın beraatına hükmetti.

14 Nisan: Medyada yer alan haberlerde, iktidar partisinin, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından onaylanmamış verileri yayımlayan iktisatçılar hakkında üç yıla kadar hapis cezası öngören bir yasa tasarısı üzerinde çalıştığı duyuruldu.

14 Nisan: Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Etkin haber ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir web sayfasına erişim engeli getirildi.

14 Nisan: Kocaeli savcıları, HDP tarafından bir parti binası üzerine asılan bir pankartın kaldırılmasını emretti.

16 Nisan: Bir muhalefet partisi üyesi olan Alp Emeç, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla gözaltına alındı.

17 Nisan: Rize’de polis, bir muhalefet partisi tarafından asılan ve hükümetin yerel çay tarımıyla ilgili politikalarına yönelik eleştiriler içeren pankartları zorla kaldırdı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

15 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, 2017 yılından bu yana mahkumiyet olmaksızın cezaevinde tutulan sivil toplum lideri Osman Kavala’nın, tahliyesi yönündeki bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına rağmen tutukluluğunun devamına hükmetti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

13 Nisan: ABD Dışişleri Bakanlığı, Türkiye’ye ilişkin yıllık insan hakları raporunu yayımladı. Raporda başka hususların yanı sıra, 2021 yılında ülkede hukuk devleti bakımından yaşanan gerilemenin devam ettiği vurgulandı.

15 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, 2017 yılından bu yana mahkumiyet olmaksızın cezaevinde tutulan sivil toplum lideri Osman Kavala’nın, tahliyesi yönündeki bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına rağmen tutukluluğunun devamına hükmetti.

KÜRT AZINLIK

11 Nisan: Şırnak’ta polis, aralarında HDP yöneticilerinin de bulunduğu 10 kişiyi gözaltına aldı.

11 Nisan: Mersin’de bir okul yönetiminin, öğrencileriyle Kürtçe ve Arapça konuşan ve öğrencileri seçmeli Kürtçe derslerine kaydolmaya teşvik eden Hüdayi Morsümbül adlı bir öğretmeni görevden uzaklaştırdığı duyuruldu.

12 Nisan: Kürt çoğunluklu güneydoğu illerinde 2014 yılında yaşanan bir protesto dalgasına yönelik bir soruşturma kapsamında birçok ilde yapılan polis operasyonlarında, aralarında eski HDP’li belediye başkanlarının da bulunduğu 46 kişi gözaltına alındı. Soruşturma kapsamında savcılar tarafından 91 kişi hakkında gözaltı emri çıkarıldığı öğrenildi.

12 Nisan: İstanbul’da polis, HDP tarafından düzenlenen bir protestoya müdahale ederek, aralarında parti yöneticilerinin de bulunduğu üç kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

13 Nisan: Bir Diyarbakır mahkemesi, HDP basın sorumlusu Vedat Dağ’ı birden çok suçlama ile 10 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti.

14 Nisan: Bir Ankara mahkemesi, Kürt siyasetçi Altan Tan’ı, sosyal medyada terör örgütü propagandası yaptığı suçlamasıyla 15 ay hapis cezasına mahkum etti.

14 Nisan: Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Etkin haber ajansı (ETHA) tarafından kullanılan bir web sayfasına erişim engeli getirildi.

14 Nisan: Kocaeli savcıları, HDP tarafından bir parti binası üzerine asılan bir pankartın kaldırılmasını emretti.

15 Nisan: Mart ayında Diyarbakır’daki Nevruz kutlamalarına katılan en az 66 kişi terörizm suçlamasıyla gözaltına alındı.

DİĞER AZINLIKLAR

11 Nisan: Anayasa Mahkemesi bir kararında, zorunlu din derslerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni ihlal ettiğine hükmetti.

12 Nisan: Bir İstanbul savcısı, LGBTI temalı bir etkinlik düzenlediği gerekçesiyle bir derneğin kapatılmasını talep etti.

CEZAEVİ KOŞULLARI

14 Nisan: Bir Kocaeli cezaevi, bir yazar tarafından bir mahkuma gönderilen bir kitabı teslim etmedi.

14 Nisan: Bir Samsun cezaevi, ağız içi aramayı reddeden mahkumların hastane sevklerini yaptırmadı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

11 Nisan: Batman vilayetinde göçmenleri taşıyan bir minibüsün devrilmesi sonucunda en az dört kişi öldü, 25 kişi yaralandı.

14 Nisan: İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, 2016 yılından bu yana Türkiye’nin 19.336 Suriyeli mülteciyi güvenlik gerekçesiyle sınır dışı ettiğini açıkladı.

17 Nisan: Türkiye-Yunanistan kara sınırında yaşanan bir silahlı çatışma vakasının ardından bir kadın göçmen ölü olarak bulundu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

11 Nisan: Tunceli'de polis, gözaltında bulunan Doğukan Gül adlı bir kişiye fiziksel şiddet uyguladı.

13 Nisan: Bir İstanbul cezaevinde tutulan iki mahkum, gardiyanların işkencesine uğramalarının ardından intihar etti.

13 Nisan: Bitlis'te polis, fotoğraf çekilirken zafer işareti yaptığı gerekçesiyle 18 yaşındaki bir kişiye fiziksel saldırıda bulundu.

13 Nisan: Şırnak'ta polis, bir ev baskını sırasında evde bulunan bir kadına fiziksel saldırıda bulundu.

13 Nisan: Ankara'da polis, Şahin Turgut isminde bir kişiye kötü muamelede bulundu.

14 Nisan: Batman'da polis, adliyeye getirilen bir mahkum ile avukatına fiziksel şiddet uyguladı.

14 Nisan: Bir Afyon cezaevinde gardiyanlar, Xemgin Karakaş adlı bir mahkumu ölümle tehdit etti.

15 Nisan: Bir Diyarbakır cezaevinde gardiyanlar, bir koğuş araması sırasında mahkumlara fiziksel saldırıda bulundu. Cezaevi yönetimi ayrıca, aileleriyle telefon görüşmesi sırasında söz konusu işkence hadisesinden bahsetmek isteyen mahkumların telefon görüşmelerini yarıda kesti.

15 Nisan: Bir Adana cezaevi, başka bir cezaevinden nakledilen mahkum Barış Aydın'ı çıplak aramaya maruz bıraktı.

15 Nisan: Medyada yer alan haberlerde, Ankara Barosu yönetiminin baronun insan hakları komitesi tarafından hazırlanan işkence konulu üç raporu yayımlamayı reddettiği duyuruldu. Daha önce Ocak ayında baro yönetiminin yine bir işkence raporunu yayımlamayı reddetmesinin sonucunda altı avukat görevlerinden istifa etmişti.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

11 Nisan: Almanya'daki Deutsche Bank'ın, ülkede yaşayan üç Türkiye hükümeti muhalifine ait hesapları herhangi bir gerekçe göstermeksizin kapattığı duyuruldu.

12 Nisan: ABD Adalet Bakanlığı, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanan eski milli yüzücü Derya Büyükuncu'nun ifadesinin alınmasına

ilişkin Türkiye tarafından iletilen bir adli yardımlaşma talebini reddetti. ABD tarafından yapılan açıklamada, Büyükuncu'nun eyleminin ifade özgürlüğü kapsamında olduğu belirtildi.

14 Nisan: Alman federal savcılar, Eylül 2021'de Düsseldorf'ta tutuklanan bir kişi hakkında hazırladıkları iddianamede, kişiyi Türkiye istihbaratı adına Türk hükümeti muhaliflerine karşı casusluk yapmakla suçladı. Söz konusu şüpheli, Düsseldorf'taki bir otelde, üzerinde taşıdığı silahın bir otel çalışanı tarafından fark edilmesinin ardından tutuklanmıştı.

15 Nisan: Uluslararası medyada yer alan haberlerde, Türkiye'nin askeri işgali altında bulundurduğu kuzeybatı Suriye'de gizli hapisaneler işlettiği iddia edildi.

KADIN HAKLARI

14 Nisan: Önde gelen kadın hakları grubu Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu hakkında "yasa dışı ve gayri ahlaki eylemler" ve "Türk aile yapısına zarar verme" suçlamasıyla kapatılması istemiyle işlem başlatıldığı duyuruldu. Platform, Türkiye'de kadına karşı şiddete yönelik farkındalık ve cinsiyet bazlı şiddet ve cinayetlere ilişkin veri toplanması ve yayımlanması bakımından önemli bir rol oynuyor.